

Становище на Комитета на регионите „Индустриална политика на ЕС за космическия сектор“

(2013/C 356/09)

КОМИТЕТЪТ НА РЕГИОНИТЕ

- отбелязва съществените аспекти, които следва да бъдат регулирани в рамките на зараждащата се политика на ЕС в космическия сектор: промишлените стандарти, въпросите, свързани с техническите операции и търговската експлоатация на инфраструктурата за сателитни комуникации;
- споделя виждането, че ориентираният към търсенето публични политики в областта на европейския космически сектор имат за цел да засилят позициите на ползвателите, но те не могат да бъдат сведени до субсидии за потребителите;
- настоятелно призовава Комисията във връзка с правомощията и нуждите на публичните власти да определи критерии за обществена полза, които ще бъдат използвани при оценката на потребностите на ползвателите;
- посочва, че установяването на тесни връзки между местното/регионалното равнище, което си сътрудничи с предприятията, за да идентифицира и подкрепи първите им стъпки, и националното/общностното равнище би трябвало да бъде жизненоважен аспект на индустриалната политика на ЕС;
- би искал да привлече вниманието към данните, извлечени от най-добрите практики на местно и регионално равнище, които показват, че в преобладаващия брой от случаите услугите, предоставяни в рамките на Коперник/ГМОСС надолу по веригата, отговарят на потребностите на публичната политика и са доказали ползата си за постигането на обществени цели;
- предлага услугите и приложенията, разработени въз основа на космическите технологии, да могат да бъдат съфинансирани от структурните фондове, при условие че съществува достатъчно политическа воля и информираност от страна на управляващите средствата. Подобен механизъм вече беше използван във Финансовата рамка за периода 2007-2013 г., където неизползваните средства от Кохезионния фонд/ЕФРР бяха пренасочени към нов приоритет: сателитен широкополосов интернет за отдалечени региони;
- изразява виждането, че оперативната фаза на Коперник е от решаващо значение за икономически пробив на новите технологични разработки, но ще бъде необходима финансова подкрепа за първоначалните разходи, свързани с възприемането на новата технология от различните ползватели.

Докладчик	Adam STRUZIK (PL/ЕНП), маршал на Мазовското воеводство
Отправен документ	„Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Индустриална политика на ЕС за космическия сектор – разгръщането на потенциала за икономически растеж в космическия сектор“
	COM(2013) 108 final

I. ПОЛИТИЧЕСКИ ПРЕПОРЪКИ

КОМИТЕТЪТ НА РЕГИОНИТЕ

1. приветства съобщението на Комисията, в което ясно се заявява значението на индустриалната политика на ЕС за космическия сектор;

Предварителни бележки

2. подчертава, че космическият сектор е основен елемент от стратегията „Европа 2020“ и нейните водещи инициативи, по-специално „Съюз за иновации“ и „Индустриална политика“. Космическите технологии са от особено значение за икономиката, основана на знанието, с това, че оказват влияние върху бъдещата икономическа конкурентоспособност и предоставят инструменти за разрешаване на други належащи проблеми извън космическия сектор. Косвените ефекти от космическите технологии могат да бъдат определени като нещо, което е било научно или променено по време на космически дейности и след това използвано или приложено в друг контекст, като по този начин се създава допълнителна икономическа стойност;

3. отбелязва, че съгласно направената от Европейската космическа агенция (ЕКА) оценка на секторите, създаващи добавена стойност, които се намират надолу по веригата от космически приложения, европейският пазар е по-малък и по-слабо специализиран в частния си сектор в сравнение със световния. Освен това, противно на други водещи в космическата област нации, отбранителната индустрия не задава първоначални стандарти и дейности. Повечето компании по света оперират в няколко сегмента по веригата за създаване на стойност. В Европа почти няма субекти, които да контролират цялата верига за създаване на стойност. Като цяло в Европа се наблюдава по-слаба специализация (съсредоточена върху специфични сателитни навигационни приложения) отколкото в световен план;

4. ясно си дава сметка за основните проблеми в областта на политиката на ЕС в космическия сектор, сред които са организацията на пазара, административното опростяване, принципите за възлагане на обществени поръчки, достъпът до данни, публичните институции като клиенти и регулаторната рамка;

5. признава, че по принцип космическата индустрия на ЕС има голямо въздействие върху състоянието на европейската наука и технологии. Това включва насърчаване на европейската научна и технологична база и по-широките въздействия на космическите технологии върху икономиката в широк смисъл;

6. изразява съгласие със заключенията на Съвета от 30 май 2013 г. относно „Индустриална политика на ЕС за космическия

сектор — разгръщането на потенциала за икономически растеж в космическия сектор“, че участието на МСП във веригата за доставки е съществен компонент за конкурентоспособността на европейската космическа индустрия, и споделя настоятелното искане на Съвета към Комисията да направи допълнителна оценка на необходимостта от нови иновационни финансови инструменти;

7. смята, че от гледна точка на местните и регионалните власти е от особено значение да се насърчи използването на космически приложения в политиките на ЕС и че поради това ЕС би трябвало да разработи подходящи мерки за подкрепа, за да стимулира разработването и внедряването на космически приложения сред публичните и частните ползватели, по-специално местните власти и сектора на МСП, заедно със съпътстващите мерки в подкрепа на иновациите;

A. Цели и мерки на индустриалната политика за космическия сектор

8. споделя виждането на Комисията, че космическото пространство е извънредно важно за ЕС и за неговите граждани и, подобно на Комисията, отбелязва големите предизвикателства, пред които е изправена европейската космическа индустрия на фона на развитието на новоутвърждаващите се сили в областта на космическите дейности (като Китай и Индия). Както се констатира в съобщението, тази ситуация се дължи на недостатъчни средства, а не на липса на ефективност от страна на европейския космически сектор;

9. е на мнение, че в момент, когато ЕС и държавите членки са изправени пред финансови трудности, индустриалната политика на ЕС за космическия сектор би трябвало да се съсредоточи върху изграждането на основите за бъдещ подем на сектора на световния пазар и върху премахването на пречките, които биха могли да възпрепятстват този процес. Затова Комитетът напълно подкрепя целите, описани в съобщението: установяване на регулаторна рамка, изграждане на конкурентоспособна индустриална база, стимулиране на разходната ефективност, разработване на пазари за космически приложения и осигуряване на технологична независимост и независим достъп до космическото пространство;

10. подкрепя аргумента, че едно ефективно управление на космическия сектор в Европа изисква наличието на споразумение между основните заинтересовани страни, т.е. ЕК, ЕКА и държавите членки, като същевременно отбелязва, че от политическа гледна точка съвместното вземане на решения в областта на европейската политика за отбрана би улеснило сътрудничеството между националните военни сектори, от което би имал полза и гражданският космически сектор;

11. признава пазарните постижения на европейския космически сектор, особено в областта на SatCom, и подкрепя усилията на Комисията, насочени към запазване на конкурентоспособността на този сегмент на световния пазар; с оглед на това Комитетът категорично подкрепя инициативата за гарантиране на достъп на европейските оператори до радиочестотните канали. този въпрос е важен за регионите, тъй като SatCom дава възможност за преодоляване на широколентовото разделение в слабо населените райони;

12. признава значението на технологичната независимост на европейския космически сектор и изразява съгласие с предложените решения като ползотворен обмен с останалите сектори, обявяване на съответните покани за представяне на проекти по програмата „Хоризонт 2020“ и инвестиране в обучението на квалифицирана работна ръка за космическата индустрия;

13. се пита обаче дали наличните финансови средства (например по линия на „Хоризонт 2020“) ще бъдат достатъчни, за да се направи значителна стъпка към постигането на технологична независимост. Затова призовава настоятелно Комисията да представи подробен план за постигането на тази цел;

14. що се отнася до квалифицираната работна ръка, предлага първоначалният приоритет да бъде тя да се потърси най-напред в новите държави членки на ЕС. Всички те изразиха своя интерес и амбиции да се присъединят към клуба на космическите нации и освен това демонстрират високо образователно равнище в областта на инженерните специалности и физическите науки;

15. категорично подкрепя развиването на пазара за космически приложения и услуги и отбелязва, че местните и регионалните власти могат да играят основна роля в този процес;

16. във връзка с това би искал да припомни, че местните и регионалните власти са важен краен потребител на космически услуги. За да могат обаче напълно да оползотворят потенциала на космическите приложения, МРВ в качеството си на ползватели би трябвало да бъдат информирани в по-голяма степен за ползите от тях. Необходим е по-интензивен диалог между доставчиците на услуги и крайните ползватели;

17. освен това е убеден, че в рамките на своите териториални единици МРВ обединяват различни икономически субекти и участници в триъгълника на иновациите. МРВ отговарят за програмите за иновации и МСП, които биха могли да бъдат обвързани с космическия сектор и по този начин да дадат стратегически принос към укрепването на пазара на космически технологии;

18. отбелязва също, че чрез своята близост до гражданите МРВ имат единствен по рода си достъп до различни обществени групи в рамките на своите териториални единици и поради това са в най-добра позиция да информират хората за ползите от

космическите услуги; в този контекст особено значение имат мрежите на местните и регионалните власти като например мрежата NEREUS (Мрежа на европейските региони, които използват космически технологии);

Б. Общи въпроси, бъдещи загриженост на местно и регионално равнище

19. от позицията на регионите като едни от основните ползватели на сателитни приложения, по-специално на услугите и продуктите на Коперник/ГМОСС, признава, че политиката на ЕС в областта на космическата индустрия би трябвало да насърчава техническите иновации и да премахва пречките пред тяхното развитие. Успехът на политиката на ЕС за космическия сектор ще се измерва по растежа, избягването на разходите, междутрасловото въздействие и създаването на възможности за висококвалифицирана и продуктивна заетост;

20. споделя виждането на Комисията, че основното предизвикателство пред политиката на ЕС в космическия сектор са иновации, насърчаващи търсенето, за да се извлекат икономически ползи за регионите и гражданите на ЕС от вече инвестираните средства в космически дейности в рамковите програми;

21. споделя виждането, че ориентираните към търсенето публични политики в областта на европейския космически сектор имат за цел да засилят позициите на ползвателите, но те не могат да бъдат сведени до субсидии за потребителите;

22. настоятелно призовава Комисията във връзка с правомощията и нуждите на публичните власти да определи критерии за обществена полза, които ще бъдат използвани при оценката на потребностите на ползвателите;

23. отбелязва, от регионална гледна точка, че местните и регионалните крайни ползватели ще възприемат услугите и продуктите на Коперник единствено при условие, че виждат ясни икономически аргументи за използването им;

24. препоръчва Комисията да разгледа въпроса за механизмите за финансиране на сегашните и потенциалните ползватели, които биха могли да бъдат предоставени от ЕС и държавите членки, когато услугите започнат да функционират. В Европа, както и навсякъде по света, наблюдението на земята почива на публична инфраструктура и преследването на обществен интерес означава зависимост от публични средства за научноизследователска и развойна дейност и за оперативното разпространение на услугите;

25. изразява виждането, че оперативната фаза на Коперник е от решаващо значение за икономически пробив на новите технологични разработки, но ще бъде необходима финансова подкрепа за първоначалните разходи, свързани с възприемането на новата технология от различните ползватели;

26. очаква ползватели като местните и регионалните власти и МСП да продължат да изискват стимули и подкрепа от ЕС и от държавите членки и отбелязва, че ЕКА също би могла да участва в предоставянето на подкрепа за ползвателите;

27. би искал да привлече вниманието към данните, извлечени от най-добрите практики на местно и регионално равнище, които показват, че в преобладаващия брой от случаите услугите, предоставяни в рамките на Коперник/ГМОСС надолу по веригата, отговарят на потребностите на публичната политика и са доказали ползата си за постигането на обществени цели;

28. предлага услугите и приложенията, разработени въз основа на космическите технологии, да могат да бъдат съфинансирани от структурните фондове, при условие че съществува достатъчно политическа воля и информираност от страна на управляващите средствата. Подобен механизъм вече беше използван във Финансовата рамка за периода 2007—2013 г., където неизползваните средства от Кохезионния фонд/ЕФРР бяха пренасочени към нов приоритет: сателитен широколентов интернет за отдалечени региони;

В. Търсене на решение на проблемите в сектора

29. отбелязва, че космическият сектор се характеризира с продължителни развойни цикли, което увеличава пазарния риск, тъй като пазарният потенциал на новите приложения трябва да бъде оценяван предварително далеч преди въвеждането им. Затова за предприемачите в тази област е трудно да привличат инвеститори. Освен това продължителният период на експлоатация на космическите активи (10-15 години за телекомуникационен сателит) придава силно изразена цикличност на пазара и е много трудно предлагането да се адаптира бързо към променящите се условия на търсенето;

30. признава, че в сектора нагоре по веригата високите фиксирани разходи, дължащи се на големите инвестиции в научноизследователска и развойна дейност, продължителните срокове за разработване и ограничения размер на пазара, не дават възможност за постигане на икономии от мащаба, което насърчава тенденция към концентрация (например при изстрелването). От друга страна е възможно да се постигнат големи икономии от мащаба в сектора надолу по веригата, което ще направи по-големите пазари по-жизнеспособни в икономически план. Самото естество на тези предизвикателства означава, че основната роля на правителствата в европейската космическа икономика не може да бъде пренебрегната;

31. подчертава, че за Европейския съюз и за държавите членки, заедно с ЕКА, е от решаващо значение да вземат незабавно необходимите политически, правни и технически решения, за да предоставят необходимите финансови средства за осигуряването на независим достъп до космическото пространство, доизграждането на космическите системи, които понастоящем се разработват или планират, както и за насърчането на НИРД и разработването на иновационни космически услуги и приложения;

32. е на мнение, че въпреки стратегическото значение на производството в рамките на космическата промишленост, то все още не е важен фактор в националните икономики в сравнение с други индустриални сектори в Европа, и призовава бъдещата индустриална политика на ЕС за космическия сектор да осигури по-голяма независимост на ЕС от доставките на стратегически компоненти от трети страни;

33. насърчава ЕКА да продължи да подкрепя организациите, заинтересовани от трансфер на космически технологии в други сектори, чрез финансиране на проучвания за осъществимост, анализи на пазара и разработване на прототипи. Бизнес инкубаторите и стимулите (предоставяне на начален капитал) от Програмната служба за технологичен трансфер на ЕКА (ТТРО) осигуряват подкрепа за новосъздадени компании. Комитетът призовава и за диалог, който би могъл да повиши възможностите за участниците на местно и регионално равнище;

34. изразява виждането, че е от жизнено важно значение ЕС да насърчава „интелигентната специализация“ и сътрудничество между своите регионални програми и програмите за финансиране на иновации, за да не допусне изоставане спрямо международните си конкуренти;

35. изразява съгласие със заключенията на Съвета, че привличането на регионите като ключови участници в европейската политика за иновации е ключов елемент от интелигентната специализация, което би могло да помогне на научноизследователския сектор да отключи огромния финансов потенциал на регионалните фондове на ЕС. Разработването на бизнес модели и усъвършенстването на бизнес уменията на МСП в областта на услугите, свързани с наблюдението на земята, е от особено значение от гледна точка на местните и регионалните власти;

36. призовава за координирани политики на европейско и национално равнище за ускоряване на процеса на създаване на европейския сектор за наблюдение на земята както по отношение на предлагането, така и във връзка с търсенето. Последната вълна от консолидации е сигнал, че самият сектор се подготвя за следващата фаза. Настъпил е подходящият момент основни групи клиенти като правителствата да възприемат мащабни приложения за наблюдение на земята. Когато правителствата успеят да уеднаквят търсенето в контекста на ЕС, това ще повиши търсенето, от една страна, и ще позволи постигането на стандартизация (и икономии от мащаба за сектора), от друга;

Г. Въздействие на космическия сектор

37. отбелязва, че редица технологични приложения от космическия сектор, свързани с науките за живота, понастоящем не се използват пълноценно в ЕС и че биха могли да се постигнат огромни ползи на европейско равнище от разработването на добре насочена стратегия за използване на съпътстващите резултати още в началото на дадена космическа програма, предвиждаща по-широко участие на представители от други промишлени сектори;

38. подчертава значението на сателитните технологии в европейския космически сектор и отбелязва, че около две трети от всички продажби на сателити са за телекомуникационни приложения. Затова в контекста на политиката на ЕС за космическия сектор е важно да се вземе под внимание факта, че този пазар се намира под въздействието на циклични промени, отразяващи предимно промените в търсенето на телекомуникационни сателити и свързаните с тях услуги по изстрелване;

39. отбелязва, че мобилните телефони, интернет, кредитните карти, заплащането на магистралите, телевизионните излъчвания и прогнозите за времето са само няколко примера за ежедневните функции, които частично или изцяло се основават на сателитите. Други, по-стратегически функции включват, например, селското стопанство, наблюдението на океанските и въздушните течения, корабната и въздушната навигация, наблюдението на извънредни ситуации, замърсяването, климата и околната среда;

40. отбелязва също, че нарастването на броя на частните субекти в космическия сектор допринесе за това космическите технологии да станат до-достъпни, включително и по отношение на цените, което даде възможност на страни, които не разполагат с национални космически програми, и на развиващи се страни да се възползват от някои предимства, предоставяни от космическия сектор;

41. признава, че Седма рамкова програма (7РП) допринесе значително за насърчването на иновациите в Галилео/ЕГССНП и съпътстващите услуги, но докладчикът би изразил съжаление поради факта, че в 7РП беше отделено твърде малко внимание на приложенията и тя беше насочена към сектора нагоре по веригата;

Д. Бъдещият подход към индустриалната политика на ЕС за космическия сектор

42. си задава въпроса дали е достатъчен акцентът, който досега беше ограничен до пазара на труда, инфраструктурата и спазването на правилата за конкуренцията (с други думи, качеството на икономическата среда) или вниманието би трябвало вместо това да се насочи към възможността за производство на износими продукти и услуги;

43. приветства факта, че програмите „Галилео“ и „Коперник“ са взети предвид в многогодишната финансова рамка на ЕС за периода 2014–2020 г.;

44. посочва, че въпреки факта, че европейската стратегия за периода 2014–2020 г. е съсредоточена върху научноизследователската и развойната дейност и високите технологии, ЕС би могъл да загуби челното си място в тази област спрямо бързо развиващи се индустриализиращи се страни като Индия, Китай и Бразилия, ако бюджетите на държавите членки за научноизследователска и развойна дейност останат под целите, зададени от Лисабонската стратегия;

45. отбелязва, че успехът на всяка индустриална политика е също така неразривно свързан с макроикономическите тенденции в ЕС и националните икономики, и призовава за развиване на високотехнологично промишлено производство, опиращо се на активна научноизследователска дейност, където може да се използва конкурентното предимство;

46. счита за важно балансираното изпълнение на стратегията „Европа 2020“. Задава си обаче въпроса дали конкурентоспособността в иновационните сектори е достатъчна, за да се повишат заетостта и растежът в цялата икономика на ЕС, и призовава за подкрепа на целия космически сектор с цел постигане на по-балансирана структура на сектора по отношение на големите, средните и малките предприятия;

47. констатира, че въпреки че Европейската комисия разполага с инструменти (като интелигентната специализация), за да гарантира по-географски подход към индустриалната политика в ключовите сектори, все още трябва да се положат много усилия, за да се осигури достатъчен достъп до финансиране (рисков капитал) от източници, които не проявяват особена предпазливост по отношение на рисковете;

48. посочва, че установяването на тесни връзки между местното/регионалното равнище, което си сътрудничи с предприятията, за да идентифицира и подкрепи първите им стъпки, и националното/общностното равнище би трябвало да бъде жизненоважен аспект на индустриалната политика на ЕС;

Е. Субсидиарност и пропорционалност

49. изразява съгласие с виждането на Комисията, че в съответствие с член 4, параграф 3 от ДФЕС в НИРД и космическия сектор Съюзът разполага с компетентност да предприема действия, и по-специално, да определя и прилага програми. Упражняването на тази компетентност обаче не следва да пречи на държавите членки да упражняват своите правомощия. Упражняването на споделени правомощия ще продължи докато ЕС създаде вторично европейско законодателство в тези области. Тогава националните парламенти ще трябва да отменят всички противоречащи национални разпоредби;

50. отбелязва, че разпокъсаните и ограничени средства за научноизследователска дейност в космическия сектор се считат за една от основните пречки за по-нататъшното развитие на дейностите в космическия сектор, и затова призовава за по-добра координация между ЕС, ЕКА и съответните държави членки, която да позволи на Европа да заема челно място в космическия сектор в световен план. Значението на финансирането на космическите изследвания от ЕС се подкрепя от факта че много дейности, свързани с космически изследвания, не биха могли да се осъществят без подкрепата на ЕС. В това отношение действията на ЕС са безусловно необходими;

51. счита, че предложените в съобщението действия са необходими, защото разглежданият въпрос има транснационални аспекти, които не могат да бъдат регулирани задоволително от държавите членки, както и поради факта, че съществуващите мерки на ЕС и/или осигурената в тази рамка целева помощ не са достатъчни за постигането на желаните цели. Предложените действия ще донесат несъмнени ползи поради своя мащаб и ефективност в сравнение с изолираните действия на национално, регионално и местно равнище, най-вече посредством икономии от мащаба, тъй като всеобхватните космически програми изискват равнище на инвестиции, които държавите членки не могат да си позволят поотделно;

52. отбелязва освен това, че настоящата инициатива не цели да замени инициативите на държавите членки. Тя има за цел да допълни действията, предприемани на национално равнище, и да подобри координацията, когато такава е необходима за постигането на общи цели;
53. счита приведените аргументи за ясни, целесъобразни и убедителни. Затова планираните в съобщението действия на ЕС съответстват на принципа на субсидиарност;
54. изразява съгласие с Комисията, че, що се отнася до принципа на пропорционалност, ЕС би трябвало да упражнява законодателните си правомощия само доколкото това е необходимо. Би трябвало да се отдава предпочитание на насърчаването на сътрудничеството между държавите членки, като техните действия се координират и се допълват с насоки, като се създават механизми за обмен на информация и др. Аспектите, които следва бъдат регулирани в рамките на зараждащата се политика на ЕС в космическия сектор, ще бъдат промишлените стандарти, въпросите, свързани с техническите операции и търговската експлоатация на инфраструктурата за сателитни комуникации.

Брюксел, 8 октомври 2013 година

Председател
на Комитета на регионите
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
